

Kyrkokör Journalen

Oktober 2018 • nr 5

Årets stipendiater

Sid 6-7

Konflikter i kören

Sid 8-17

Livsberättelser blir körverk

Sid 18-20

Sången i fokus för Ulf

Sid 3

Per Larsson

Vice ordförande
i Svergies Kyrkosångsförbund

3 TIPS JUST NU

Släpp in allhelgonahelgens ljus och hopp
Tänd ljus och fixa lite gott te
Vänta med julen (förutom på körövningarna)

Över åldersgränser för sammanhållning

I Skarabygden flockas tranorna nu i september då detta skrivs. Jo, de första kom tillbaka hit i andra halvan av augusti. Sedan stannar de flesta till första ordentliga nattfrostsen i början av oktober. Under höstvistelsen är det inte lika jäktigt för dem.

Nu handlar det om att äta upp sig inför den långa flygningen till Extremadura i Spanien. Spillsäd på skördade åkrar smakar bra, men de kan också ge sig på höstsädda fält och ännu inte upp-tagen potatis. Naturligtvis till jordbrukarens frustration.

När jag var ute och gick i soluppgången i morse mellan 6 och 7, gav sig tranorna iväg till matplatserna. Jag gillar deras trumpetande från plogar på kanske tio tranor, ibland ännu fler. Men då och då kommer de tre och tre. Då vet jag, och hör, att det är en familj.

Mor och far och årets nyfödda trana mellan föräldrarna, efter den ena och före den andra. Föräldrarna trumpetar, ungen "jollrar" en slags vissling. Trumpetande och "joller"-vissling är båda till för sammanhållningen.

När detta nummer av Kyrkokörjournalen hämtats från en postlåda nära dig är det efter Tacksägelsedagen och i Skara ska Sveriges Kyrkosångsförbunds Ung körfest Skara just börja. Under några intensiva dagar träffas Riksfest för unga röster och Ungdomskörfestivalen.

Unga och yngre röster flockas tillsammans för att sjunga med och för varandra. De yngre kan ibland få stå mellan äldre kamrater, som en uppmuntran och vägvisning i sången. Och inte minst som en stärkande sammanhållning. Så viktigt det är, körsångens vi.

Är kanske körsången en väljudande motvikt i en individuell värld som så mycket betonar

"jag" i allt? Vilken uppgift det är att få vara med och visa det tillsammans över alla gränser som vi inte kan leva utan. "No man is an island", ingen människa är en ö, heter det ju.

"Föräldrarna trumpetar, ungen 'jollrar' en slags vissling."

Om en trana blir efter, då låter det väldigt mycket i luften, den söker sitt sammanhang. Den vill höra ihop. Precis som en körsångare. Det är ju därför du går till körövningen, till gudstjänsten, till konserten. Du vill höra ihop och sjunga ett budskap som gör skillnad.

Körsångaren behöver som tranorna ta sig till "matplatsen". Vägen till övningen är lång eller kort och väl där finns näringen för rösten. Kanske någon vågar pröva att oftare låta unga vara tillsammans med äldre, få sitta emellan och öva och sjunga tillsammans.

Att vara tillsammans över ålders- och alla andra påhittade gränser är dessutom en bra övning i att leva tillsammans. Att ge och ta, inte minst i körsammanhanget. Då blir det harmoni inte bara till sist, utan också på vägen dit. Och framför allt mindre konflikter i kören.

7 KORTA

- ✓ Requiem - oratorium
- ✓ Fågelskådning - fiske
- ~~Kyrkkaffe - sopplund~~ ✓ Kyrkte
- ✓ Pilgrimsvandring - helig dans
- Telefon ✓ tidning
- ✓ Historia - Science Fiction
- Tenor ✓ bas

Kyrkokör Journalen

Nr 5 • 2018 • Årg 29

Tidning för Svenska kyrkans körer.
Utges av Sveriges Kyrkosångsförbund, SKSf.

Ansvarig utgivare Peter Lundborg

Redaktör: Marita Sköldberg
Filipsbol 104, 741 95 Knivsta,
Tel 070-21 22 166
kj@sjungikyrrkan.nu

Prenumerationer:
Förbundskamrer
Sofia Lindström
Gryningsvägen 63
743 32 Storvreta
072-727 12 12
ekonomi@sjungikyrrkan.nu

Prenumerationspris:
170 kr/år (sex nummer). Rabatterat
pris vid fler än 5 prenumerationer.

Annonsbokning:
Display i Umeå AB
Ola Tallbom, 090-711 512
ola.tallbom@display-umea.se

För information om annonser
och prenumerationspriser
www.sjungikyrrkan.nu

Design och produktion:
www.mwgrafiskform.se
Tryckeri
Trydells
www.trydells.se

Nästa nummer av Kyrkokörjournalen
kommer den 4 december.

Foto framsida:
Marita Sköldberg

ISSN 1101-9670

Ulf Wester:

Sången fyller både skola och fritid

Ulf Wester älskar att sjunga och huvudet är fullt av melodier. Med hjälp av sin körledare i Huddinge församling kom han in på Adolf Fredriks musikklasser.

– När jag var yngre brukade jag gå runt och nynna, så då tyckte mamma och pappa att jag skulle börja sjunga i kör, berättar Ulf Wester.

Han började i Barnkören i Huddinge församling med Henrik Johansson som körledare. Förra året fortsatte han till Diskantkören.

– Det var Henrik som hjälpte mig så att jag kom in på Adolf Fredrik, tillägger Ulf.

Sedan fjärde klass går Ulf nämligen på Adolf Fredriks musikklasser i Farsta och sjunger varje dag i skolan. Ulf är inte den ende i Diskantkören i Huddinge som går på AF antingen i Farsta eller på Norrmalm, han tror att de är sju eller åtta.

Rekryterar polarna

När Ulf hade börjat i Barnkören i Huddinge drog han med sig flera klasskompisar.

– Flera har slutat, men nu har jag fått med min bästa vän Viktor. Jag pepade honom att börja för han gick också omkring och nynnade hela tiden.

Nu träffas de två ganska ofta, både i kören och på parkour som de nyligen bör-

jat med. Och så brukar de fåttas med pinnar, berättar Ulf och ger en imponerande uppvisning i pinnhantering.

Ulf och Viktor åker i oktober med till Ung Körfest i Skara, med omkring 300 deltagare. Det blir första gången Ulf åker på körresa.

– Men vi har haft en övernattning i huset där vi övar.

Det har blivit några större körprojekt under åren, däribland två musikaler. Tillsammans med alla pojkar och män i kyrkans körer brukar Ulf vara med i Tomtekörens julkonsert (i år 27 december).

Luciatåg och julspel står på Diskantkörens program varje år och flera gånger per termin medverkar de i gudstjänster. Nästan alltid tillsammans med andra körer – den yngre barnkören, någon av vuxenkörerna eller ungdomskören Vox Angelica.

– Men det är sällan vi sjunger med dem för de turnerar så ofta.

Ulf ser fram emot att få börja där när han går i sjuan.

– Redan när jag började i barnkören ville jag börja i Vox Angelica, det är så coolt, de är så bra på att sjunga.

Bäst med gung

Ulf tycker allra mest om sånger som gungar.

– Såna låtar sjunger vi mest i skolan. Men många låtar sjunger jag både på skolan och i kören. De har min lärare skrivit, Anna Cederberg-Orreteg.

Sången finns med honom mest hela tiden. Han tittar mycket på klipp på Youtube och då är det många melodier som fastnar, mest film- och spelmusik.

Solo sjunger han också då och då. Bland annat på sin brors bröllop i början på hösten, en sång som hans pappa skrivit.

Ulf vill gå på Adolf Fredrik så länge han kan, det vill säga till och med nian. Men några vidare planer för musiken har han inte.

– Sen får vi se, då kanske jag har ändrat mig och vill göra något annat.

Att bli djurskötare har han dock slagit ur hågen sedan han fick veta att det är väldigt låga löner i den branschen. Men han tycker mycket om djur.

– Jag vill ha husdjur men mina föräldrar tillåter inte det. Min mamma är

Sjunger i: Diskantkören i Huddinge församling

Körsångare sedan: 2014

Bor: Stuvsta

Familj: Mamma, pappa, två storebröder

Sysselsättning: Går i femte klass på Adolf Fredriks musikklasser i Farsta

Gillar, förutom att sjunga: Parkour, hoppa studsmatta, fåttas med pinnar

Favoritkörsång: Join us av Anna Cederberg-Orreteg som är Ulfs lärare på Adolf Fredrik

pälsallergiker och så åker vi med husvagnen ofta.

Förra året passade Ulf på tillfället att få med djur i skolans luciatåg. Alla i fjärde klass skulle ha dräkter och många var tomtar, men inte Ulf. Han tog på sig en rendräkt.

– Att klä ut mig är inte min starka sida, men ska man göra det ska man väl gå all in?

I år blir det dock enklare, femteklassarna är stjärngossar.

Text och foto: Marita Sköldberg

UTBLICK

”Gud, jeg tror, du sang av lykke, da du så din grønne jord, og de stjerneblå galakser sang halleluja i kor.”

Inledningen av sången Og Gud sang, skriven till Kyrkosångsforbundets danske vänförbund Folkekirkens Ungdomskors 50-årsjubileum i år. Texten av Niels Johansen har tonsatts av Philip Faber.

Kulturstipendium till live-elektronik

Ett av Svenska kyrkans kulturstipendier 2018 går till Gustav Lindsten för en mäsä för kör och live-elektronik. I projektet ska tonsättaren sammanföra kyrkans liturgiska arv och körtradition med vår tids musikaliska vardag av elektroniska klanger. Gustav Lindsten är tonsättare av främst elektroakustiska verk, från solostycken till fullstora orkesterverk. Han är också aktiv som musiker inom live-elektronik.

Svenska kyrkan delar varje år ut fem kulturstipendier á 100 000 kronor. Årets övriga stipendier, som delas ut under kyrkomötets andra session i november, går till Carl Olsson (film), Eva Ribich (litteratur), Teater Jäder (scenkonst) och Isak Hall (bildkonst).

Körinventering till musikrådet

Planeringen för den körinventering som Sveriges Kyrkosångsförbund och körforskaren Ragnar Håkanson har initierat går vidare. På inrådan från Svenska kyrkans forskningsenhet, som visat intresse för projektet, ska Svenska kyrkans nybildade musikråd behandla ärendet. Rådet har sitt första möte i slutet av oktober.

Det seminarium som var planerat i höst, som en start för projektet, blir därför framflyttat. Förhoppningen är fortfarande att arbetet ska kunna starta till våren.

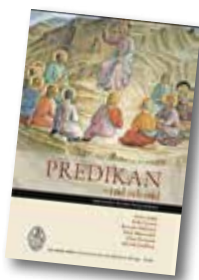
Avsikten med körinventeringen är att få en samlad bild av hur körlivet i Svenska kyrkan ser ut.

Predikan tema för årsbok

Underrubriken på årsboken för *Svenskt Gudstjänstliv 2018*

(Artos) är Predikan – i tid och otid. I sex vetenskapliga artiklar belyses predikan ur olika, både historiska och nutida, perspektiv. Dessutom innehåller boken 20 recensioner av böcker (och några databaser) på både svenska och andra språk. Bland mycket annat handlar dessa om psalmer och kantorer.

Svenskt Gudstjänstliv ges ut av Laurentius Petri Sällskapet, i år för 93:e året. Boken innehåller vetenskapliga artiklar och recensioner om liturgi, kyrkokonst, kyrkomusik och predikan.

Christinae ungdomskör, Alingsås.

1 + 1 = mer än två

När två körer i Alingsås slogs ihop till en uppstod flera positiva effekter. Resultatet blev fler ungdomar i kören, ökad närvaro och bättre trivsel för körledarna.

Margareta Andréasson har arbetat som kyrkomusiker i Alingsås i 27 år. Alltid har hon varit ensam ledare i sina körer. Men i våras tänkte hon att hon ville pröva något nytt.

– I Christinae Voice var det tolv stycken 12–14-åringar och i ungdomskören var det elva stycken från 15 år. Det är ganska sårbart, så jag tänkte att vi behöver varandra.

Margareta ledde då den yngre kören medan kollegan Samuel Ekstener ledde ungdomskören. De två var överens och med församlingens godkännande i ryggen slog de ihop de två körerna när höstterminen kom. Nu har kören två ledare som hjälps åt, vilket ger stora fördelar enligt Margareta.

– Vi kan ha stämrep och dela in i olika grupper. Det blir mer effektivt. Vi kan ha en som leder och en som kompar. Två duktiga killar finns med i kören och de kan

ibland behöva stöttning av Samuel i sin stämme. Vi upplever även att vi har bättre möjlighet att se och ha kontakt med alla.

Margareta hoppas att församlingens stöd till körverksamheten fortsätter när hon själv går i pension om ett år, så att Samuel får en kollega till kören även då.

Alla de tidigare körsångarna stannade kvar efter sammanslagningen, utom två som flyttade. Några nya har tillkommit och nu är de 26 totalt.

Närvaron och engagemanget i kören har ökat, det känns att ungdomarna tycker att det är roligare, berättar Margareta. Den oro som fanns över det ökade åldersspannet visade sig vara obefogad.

– De äldre hjälper de yngre, och de blandar sig även när de fikar.

När det blev dags för körsångarna att anmäla sig till Ung Körfest i Skara, Sveriges Kyrkosångsförbunds stora arrangemang för barn och ungdom 19–21 oktober, visade det sig att alla 26 ville följa med.

– Det är roligt att församlingen visar att den vill satsa på ungdomarna och stöttar resan.

Marita Sköldberg

Foto: Margareta Andréasson

sjungikyrkan.nu

NOTMATTAN

”Att lära sig noter med hela kroppen”

Kan rullas ihop och stuvas undan eller ligga kvar för att understryka rummets musikaliska prägel.

Tel 0730-211 472
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Bagatell

musikprodukter

Nyhet

Super LED lampa
6-8 timmars batteritid
 alternativt nätanslutning. (15st ledlampor)
Passar även till våra
Klavernotställ.

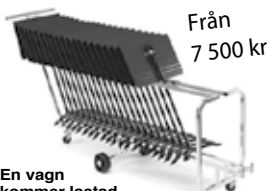
395:-

"Stage" lättvikts Gradängar

Livstids Garanti på alla teleskopnotställ

Notställ + vagn

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad...
med världens mest sålda notställ
 • Liten vagn + 12 notställ
 • Mellan vagn + 18 notställ
 • Stor vagn + 18 notställ
 Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande med bl. a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller

KLAVERNOTSTÄLL

450:-

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Akustik-skärmar

Alla priser exkl moms

Flyttas mycket enkelt.

Garanti 10 år på Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet.

Medar flygel

Även för

Digitalpiano

Medar piano

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

+46 (0) 13-527 50 • info@bagatell.se • www.bagatell.se

Årets barnkörstipendiater:

Kari Engesnes och Barnköerna i S:ta Birgitta kyrka. Det är mottagarna av Svenska Kyrkans Ungas och Sveriges Kyrkosångsförbunds barnkörstipendium 2018. Stipendierna delas ut 20 oktober under Ung Körfest Skara.

Det spontana ger Kari energi

Energien och spontaniteten är det som Kari Engesnes, kyrkomusiker i Nederluleå församling, gillar mest med barnkörerna. Att vara väl förberedd men ändå ha inställningen att allt kan hända är hennes sätt att leda. Nu har hon fått stipendium för sitt arbete.

Kari Engesnes har lett barnkör i alla sina tjänster sedan hon utbildade sig till kyrkomusiker i Trondheim.

– Jag gillar den energin som barn ger och att se vad musiken gör med dem. När de sjunger klarar de inte att hejda sig, de börjar röra på sig. Det blir en kreativitet som det gäller att ta vara på.

Somliga kan tycka att det är svårt att hantera barns spontanitet, oförsäghet och ibland brutala rakhet, men Kari uppskattar det. Hon har alltid en väl förberedd grundplan för sina körövningar, men är öppen för det som sker i stunden. Allt kan hända.

– Det bästa är när jag kan fläta in min plan i det som händer i körövningen.

Kari beskriver det som att ha kontroll men samtidigt släppa den, vilket kräver en grundtrygghet.

– Barn ser igenom om man inte är sig själv.

Barnkör, orgel och orkester

Kari kom till Sverige 2001 och sedan 2005 arbetar hon i Nederluleå församling. Hon tycker att hon har ett perfekt jobb: mest fokus på barnkör, hon spelar mycket orgel och så leder hon en stråkorkester. Hon har också en och annan orgelelev.

Det har blivit etablerat att Karis barnkörerna och stråkorkestern har ett konsert-

projekt ihop per termin: inför trettondagen och nationaldagen. Dessutom medverkar barnköerna i två-tre gudstjänster per termin och har ytterligare två konserter på hösten: dagen före tacksägelsedagen tillsammans med församlingens övriga barnkörerna och så dagen före första advent.

– Då inleder vi med pyssel, sen blir det mat och sen konsert kl 17. Vi försöker få till lite mer än konserten.

Lite mer är det också på körövningarna, som blandas med pyssel och lek. Kari leder just nu tre barnkörerna för åldrarna 6–12 år. När hon kom till Nederluleå var det svårt att få till barnkörverksamhet inne i Nederluleå, det fanns så få barn där.

– Så då tänkte jag att då åker vi till barnen.

Hon och en pedagog kör några kilometer till Rutvik, där församlingen hyr bygdegården för verksamheten som kallas Körkul, och så går de och hämtar barnen på den intilliggande skolan. De yngre sjunger först medan de äldre pysslar och leker, sen blir det gemensam fruktika och så byter grupperna plats.

Bara ny repertoar

Inför den här hösten bestämde sig Kari för att utmana sig själv.

– Jag har hittat bara ny repertoar, sådant som jag inte jobbat med tidigare.

Inför tacksägelsekonserten blev det flera sånger om skapelsen av Johanna Bränström och Nadja Eriksson och till advent och jul blir det mycket Karin Runow.

Svenska Kyrkans Ungas och Sveriges Kyrkosångsförbunds barn- och ungdomskörstipendium delas ut till

- Barn- alternativt ungdomskör som utvecklats musikaliskt och som gemenskap. Kören är en självklar del av församlingens gudstjänst- och musikliv.

och till

- Körledare, alternativt ideell ledare i körverksamheten, som genom sin kunskap och på ett inspirerande sätt leder och utvecklar barn- och ungdomskörer musikaliskt och socialt.

Stipendiet är på 7 000 kronor för ledare och 10 000 kronor för körgrupp.

Det är de två organisationernas styrelser på riks- och delförbunds/distriktsnivå som kan nominera stipendiater. Nästa år går stipendiet till en ungdomskör och en ungdomskörledare. **Nomineringstiden går ut 1 mars.**

Kari Engesnes i Nederluleå församling får körledarstipendiet med motiveringen:

”Genom sitt mångåriga arbete har hon lagt grunden för många ungdomars framtida musicerande.”

Adventsgudstjänsten består till hälften av adventssånger och till hälften av julsånger. Några av de senare återanvänds på julaftonsgudstjänsten och den sista urkramningen på trettondagen. Men då blir det även annat, tillsammans med orkester och solist.

– Jag är mån om att det är riktiga konserter och inte att de bara ska stå och vara gulliga.

Marita Sköldberg
Foto: Viveka Österman

Barnköerna i S:ta Birgitta kyrka, Västerleds församling, får barnkörstipendiet med följande motivering:

”För berikande av körsången och Gudstjänsten. För viktigt församlingsbygge och stärkande av den sångliga identiteten.”

Många steg i S:ta Birgittas körtrappa

Körbarnen är i högsta grad delaktiga i hela gudstjänsten när det är familjemässa i S:ta Birgitta kyrka i Bromma. Omkring 110 barn finns i kyrkans barnkörer, som alla leds av Carina Olofson.

Det är inte helt lätt att veta vilka körer som ska räknas in i S:ta Birgittas barnkörer, som fått årets barnkörstipendium. Det finns en grupp för 4–5-åringar, en för 6-åringar och en för 7–8-åringar. 9–10-åringarna är med i Juniorkören och 11–12-åringarnas kör kallas för ungdomskör.

Men egentligen blir också en del av församlingens äldre ungdomskör, den som Carina snart släpper till kollegan Sara Wager, inräknad i stipendiet. Flera av tjejerna i kören, just nu sex stycken, är nämligen hjälpledare i de yngre körerna. Det är mycket värdefullt för alla, menar Carina.

– De yngre barnen får en bild av att man kan vara stor och sjunga i kör också och ungdomarna får massor av kärlek av barnen, precis som de är. Det är en fantastisk styrka när vi har familjegudstjänst. Om jag sitter vid orgeln kan ungdomarna vara med i processionen och de kan hjälpa till i stämmorna.

Besöker äldreboende

Hösten är en innehållsrik tid för körerna i S:ta Birgitta. Efter höstlovet tar advents-, lucia- och julsångerna vid. Gudstjänster, luciatåg och julspele avlöser varandra under december.

I början av oktober gjorde junior- och ungdomskörerna African Madonna och 7–8-åringarna en konsert med låtar av Ted och Kenneth Gärdestad. Snart blir det sång på ett äldreboende som får besök ett par gånger per termin av olika körgrupper.

– Det är väldigt uppskattat, det blir mycket fina möten.

Den 21 oktober är det dags för höstens första familjemässa, då även de allra yngsta är med. Efter att Carina tidigare alltid har varit ensam med körerna (förutom hjälpledarna) har hon nu flera kolleger som är delaktiga. En präst och en diakon är knutna till Juniorkören och en annan präst och en församlingspedagog jobbar med de yngre körgrupperna. Sedan snart tre terminer är de bland annat med och planerar familjemässorna. De är alltid med på sista repetitionen före mässan och fördelar uppgifterna.

I våras hade barnkörerna i hela Västerleds församling en gemensam körhelg på Kärsön. Här firas friluftsgudstjänst.

Numera är barnen tydligt delaktiga i gudstjänsterna, till exempel genom att läsa texter och böner.

– Det har blivit en schvung med barnmedverkan i gudstjänsterna.

I höst har också körövningsdagarna vidgats i sin form. Under torsdagarna, då en rad barnkörer har övning, är en lokal intill körrummet öppen för föräldrar och syskon, det finns fika och pyssel som en präst eller församlingspedagog ska ha hand om. Det nya arbetssättet börjar ta form och Carina är försiktigt optimistisk.

– Att gå dit och sjunga räcker egentligen för barnen, men det är trevligt för familjerna att de får vara där.

6-åringarna är nyckeln

När Carina Olofson började i S:ta Birgitta kyrka för tio år sedan hade hon enbart en barnkör med 25–30 barn i lågstadiet-

dern. Idén om en körtrappa förverkligades och numera är det 110–120 barn i körerna. Hon säger att 6-åringarna är en nyckelgrupp.

– När jag hade 6-åringar tillsammans med 7–8-åringarna tyckte jag att jag inte nådde fram till dem. 6-åringarna behöver kortare rep och jag behöver mer tid för varje unge.

När barnen känner sig trygga med Carina behöver de inte lika mycket uppmärksamhet längre upp i körtrappan, är hennes erfarenhet.

Musikaler vartannat år och olika körresor, kortare och längre, är sådant som svetsar ihop körerna. Stipendiesumman på 10 000 kronor kommer att användas till en rolig aktivitet på nästa körresa, förhoppningen är att den går till Göteborg.

Marita Sköldberg
Foto: Carina Olofson

Rut Harzell, Ida Nordh, Aliah Elver och Elisa Brag från S:ta Birgitta barnkör 7-8 år.

Kyrkokören – mer än musik

Det musikaliska står förstas i fokus i en kyrkokör. Men det finns väldigt många fler beståndsdelar. Det fokuserar Kyrkokörjournalen på under 2018. I tidigare nummer har det handlat om att vara ny i kören, om demokrati, om kläder och om fika. Nu går vi in i en tyngre men oundviklig del: konflikter i kören. Välkommen till Livet i kören!

Serie Livet i kören
i Kyrkokörjournalen 2018
Nr 1 – Välkommen till kören
Nr 2 – Demokrati i kören
Nr 3 – Kläder i kören
Nr 4 – Fika i kören
Nr 5 – Konflikter i kören
Nr 6 – Farväl till kören

Konflikter i kören

Texter: Marita Sköldberg

”gör då min glädje fullkomlig genom att visa enighet. Lev i samma kärlek, eniga i tanke och sinnelag”

Fil 1 2:2

Redaktörens rader

Förlåt!

Två händelser i mitt körliv skäms jag extra mycket för. Jag har bett om ursäkt till körledarna, men jag gör det igen. Läser ni detta känner ni nog igen er, jag hoppas att inga andra körsångare har varit lika plum-pa mot er som jag.

En gång – det är rätt länge sedan, men minnet bränner än – utbrast jag, till en ny körledare dessutom: ”Jag är allergisk mot gospell!”. Inför hela kören. Det blev inte bra, inte med den sången i alla fall.

En annan gång – då var vi som väl var bara tre i samtalet – uttryckte jag mig hårt om att jag mådde dåligt i kören, tydligt riktat mot körledarskapet. Det som i själva verket handlade om mig själv formulerade jag obetänksamt som sårande kritik mot någon annan.

Jag påmindes om dessa minnen när en person jag talade med sa att det är bra om körledare och körsångare i tanken byter

plats med varandra. Om jag hade gjort det vid dessa två tillfällen hade jag mycket väl insett hur sårande det jag sa var. Och att jag hade kunnat förmedla det som behövdes på ett mycket bättre sätt.

Numera är det annat som gör mig till en besvärlig körsångare. Jag delar mitt liv mellan två boenden, jämna veckor på ett ställe, ojämna på ett annat. Det är 17 mil mellan och det är jag inte beredd att resa för en körövning. Jag känner inte till någon kör i mina närområden som har övning varannan vecka. Alltså uteblir jag från varannan övning. Dessvärre plus ytterligare någon per termin, på grund av mitt arbete.

Min körledare har en ängels tålmod med min bristande närvaro. De av mina körkamrater som kommer varje vecka likaså. Min räddning är nog att jag inte är ensam i kören om en svag närvaro.

Visst inser jag att om alla kom varje gång skulle vi kunna bli bättre. Men min uppfattning är att kören accepterar verkligheten som den är och våra ambitioner är i linje med det. Det är jag mycket tack-sam för, eftersom jag verkligen vill sjunga i en kör.

Olika ambitionsnivå – konfliktorsak

Så snart två eller fler människor möts finns risk för konflikter. Även om gemenskapen i körmusiken i sig motverkar oenighet händer det ändå att det blir problem. Kyrkokörjournalen har lyft frågan om körkonflikter.

Skiftande musikaliska ambitioner är kanske den största källan till konflikter i körer. Under kyrkomusiksymposiet i Uppsala i september samlade Kyrkokörjournalen in 20 enkätsvar från olika körledare. Enkäten handlade om källor till konflikter/oenighet och hälften ringade in ”musikaliska ambitioner” som en sådan.

– Vi försökte prata om hur vi ska bete oss mot varandra och enas om en ambitionsnivå, men det löstes egentligen inte i kören, berättar en körsångare som upplevt en sådan konflikt som accelererade.

I kören bildades olika läger där vissa ville utvecklas mer medan andra hade svårt att klara basnivån. Menande blickar och suckar ledde till dålig stämning.

Ibland kan samtal lösa upp sådana knutar, ibland måste någon eller några, körledare eller körsångare, sluta för att kören ska kunna gå vidare.

Körsångaren ovan menar att även om det fördes samtal i kören så sades det inte rakt ut vad som var problemet. Och kanske hade inte det heller varit någon framgångsfaktor. Till slut blev en omorganisation av församlingens körverksamhet – främst av andra skäl – lösningen.

Irritation kring närvaro

Närbesläktat med ambitionsnivå är närvaro. Det var dock mindre inringat än ambitionsnivå i ovan nämnda enkät.

Vissa körsångare har av olika skäl, mer eller mindre goda, svårt att komma till övningar vilket skapar irritation hos dem som alltid är på plats.

Enkäten ger en antydning om att det oftare blir en uttalad irritation kring närvaron vid uppsjungningar, medan

körledaren snarare håller frustrationen över bristande närvaro vid övningar för sig själv.

I en kör fattades beslut om en viss närvaronivå, berättar körens ledare. Många höll ändå inte nivån och körledaren bestämde därför att det skulle få konsekvenser, varpå flera körsångare slutade.

– Jag har alltid tänkt att folk gör så gott de kan, men jag tröttnade på det. Nu håller jag fast vid det vi bestämde, det var ett majoritetsbeslut.

Önskar redskap i utbildningen

En del kyrkomusiker uttrycker att de i utbildningen inte får redskap för att leda grupper.

– Det musikaliska ledarskapet lär man sig, men man lär sig inte det psykosociala som är 80 procent, menar en körledare. Man måste förstå hur viktig kören är för medlemmarna.

Efter en tid i en kör upplevde hon att det fanns sångare som hade behov av att i kören uttrycka sitt missnöje. Hon insåg att hon som anställd i kyrkan var en officiell person som vissa ansåg sig ha större rätt att gnälla på. När trötthet av olika skäl drabbade henne upplevde hon att hon tappade kontrollen över kören och allt oftare utsågs till syndabock om något blev fel. Så småningom ville några i kören bestämma även över repertoaren.

Hon tror att kvinnliga körledare i många fall utsätter sig mer för sångares missnöje – kvinnor är vana vid att alltid tänka relationer och jämlikhet.

– Manliga körledare har lättare att köra över folk, det finns en bild av den manlige

”Det musikaliska ledarskapet lär man sig, men man lär sig inte det psykosociala som är 80 procent.”

”konstnären” som accepteras.

Av olika orsaker som skapade stor stress sade körledaren efter ett antal år upp sig. I dag anser hon att hon borde ha tagit ledigt från sin tjänst, eller blivit sjukskriven, då kanske hon hade kunnat komma tillbaka.

Hon tycker att hon har lärt sig mycket av konflikten i kyrkokören, men önskar att hon hade fått redskap tidigare. Som till exempel en förmåga att ge en sångare ett bra svar mitt i en repetition men ändå snabbt kunna gå vidare.

Svårt vid körledarbyte

Ett körledarbyte är en kritisk punkt för en kör. En körsångare berättar om en karismatisk körledare som gav sina körsångare mycket bekräftelse, och, som hen menar, fick dem att tro att de faktiskt var bättre än de var. När kören fick en annan ledare som ville jobba mer med kvalitet – vilket körsångaren i fråga uppskattade – tyckte folk att det var tråkigt.

– Många slutade. Det arbetssättet hade aldrig funnits där och han var inte karismatisk och inte så social.

Just det sociala, att göra resor och andra roliga saker, är ett sätt att svetsa ihop en kör. Men då gäller det att orken finns att verkligen hålla ihop gruppen, annars är risken att det bildas kottierier

och informella chefer.

Helt andra problem kan också uppstå när körmedlemmar kommer närmare varandra. Som kärleksproblem. När ett par i kören gör slut, ena parten hittar en annan i samma kör och alla tre fortsätter kan det leda till splittring i hela kören, något som vittnas om i uppsatsen *En körledare måste kunna koka kaffe och baka bullar* (se ”Läs mer” på sid 16). I detta fall kunde alla trots allt fortsätta, i andra fall kanske den lämnade till slut lämnar kören.

Lättare med barnkör

I barn- och ungdomskörer tycks det vara relativt problemfritt. Kyrkokörjournalens

”Barnen testar en lite, men får man deras lojalitet så har man den kvar.”

enkät innehöll till exempel nästan bara svar om vuxenkörer, trots att flera av de svarande även kunde ha svarat angående sin barnkör.

Ett skäl till den positiva andan kan vara att barn och ungdomar snabbare slutar om de inte trivs.

En körledare ger en annan förklaring till konfliktfriheten i barnköerna.

– Barnen testar en lite, men får man deras lojalitet så har man den kvar.

Pensionärskörer är också lätta grupper, är samma körledares erfarenhet.

– De kommer för att umgås och om de märker att man bryr sig är de lojala.

En annan körledare vittnar om specifika bekymmer i gospelkör, något som hen både har erfarit själv och hört från kollegor. De som sjunger i gospelkör vet väldigt tydligt vad de vill, de är duktiga på att improvisera och de tycker ibland att de är lite förmer än andra, menar hen. De är bestämda på vad de vill och inte vill sjunga och det kan bli rivalitet mellan

sångarna när flera vill sjunga solo.

– Det har varit jättemycket bråk, men mycket roligt också, det är därför jag fortsätter.

Viktigt ordförandeval

Att ha en körstyrelse kan vara en god hjälp för körledare. I styrelsen får körledaren ett bollplank och fler ögon och öron kan fänga upp olika stämningar (se till exempel artikeln om Iréne Jönsson på sid 15).

Men det kan också bli tvärtom. En körledare berättar om när en relativt ny körsångare blev vald till ordförande eftersom ingen annan ville. Personen ifråga ville efterhand ta över mer och mer av kören, gav förmåner till vissa körsångare och ville även ändra i repertoaren. I den kören ledde det till att några andra körsångare slutade innan körledaren till sist ombad ordföranden i fråga att lämna kören.

Mellanrubrik

Konflikter mellan kyrkomusikern/kören och kyrkoherden eller kyrkorådet förekommer också, även om det i Kyrkokörjournalens enkät bara var två som fyllde i det alternativet. Andra konfliktorsaker som nämnts är splittring mellan olika fromhetskulturer inom kören, personkonflikter mellan två enskilda körsångare och när en körsångare börjar bli dement.

Återlämning av noter är något som då och då nämns som ett frustrationsområde för körledare. I Kyrkokörjournalens enkät var det den vanligaste källan till missnöje som körledaren ändå höll tyst om, medan klart färre angav att det var en konfliktorsak. Kanske är det en följd av att många lyder det råd som en körledare gav i enkäten: Välj dina strider!

Med tanke på att körarbete i allmänhet fungerar mycket bra och så många människor varje vecka känner sig uppfyllda och glada när de lämnar körövningen är det väl just det de allra flesta gör.

”Det kan bli så fantastiskt bra om vi betar oss bra mot varandra både socialt och musikaliskt.”

– Människan är en rätt fantastisk social konstruktion. Det kan bli så fantastiskt bra om vi betar oss bra mot varandra både socialt och musikaliskt. När man trivs bra låter det bra, säger en körsångare som efter tidigare konflikter nu är fullt tillfreds med sin kör.

Stor skillnad i närvaro mellan körsångare kan leda till slitningar.

Boken Sjung i kyrkan – kyrkosångsfester under 90 år
av Ann-Christin Lindström Larsson, 50 kr
Cd:n Pärlor med Nationella Ungdomskören, 50 kr
Berlock, förgylld polerad åtta silver, 50 kr

Höstspecial

50kr/st
ord pris 100 kr/st

5kr/st
Reflex

1kr/st
Stiftpenna

Tillfälle!
köp pennor & reflexer med Sveriges Kyrkosångsförbunds logotyp

Sjung i kyrkan
SVERIGES KYRKOSÅNGSFÖRBUND

Gäller till och med 3 december.
Frakt tillkommer. Beställ på:
bestallning@sjungikyrkan.nu

Tips för att undvika och lösa konflikter

Tipsen kommer från många olika personer som Kyrkokörjournalen har varit i kontakt med. Ta till dig dem som passar dig!

För körledare

- Var tydlig med dina ambitioner och lyhörd för körsångarnas.
- Byt plats med körsångaren i tanken: Tänk dig att du sitter i en stämman.
- Låt musiken mogna – det kan kosta i trivsel att tidigt lägga mycket tyngd på vissa saker i instuderingen.
- Lyssna på deltagarna men våga samtidigt ta beslut och lita på att det blir bra.
- Var beredd på att alla inte älskar dig men ta det inte personligt.
- Ge tid till social samvaro.
- Träffa varje korist en gång om året och kolla av läget, både musikaliskt och socialt.
- Om du startar eller omstartar en kör: Definiera ambitionsnivån mycket tydligt.
- Om du leder barnkör: Se till att det sista ni gör på övningen är roligt så att de är glada när de möter föräldrarna. Föräldrarnas förtroende är a och o.

För kören/körledningen

- Ha ett bollplank till körledaren och en grupp som ordnar resor och annat som bygger gemenskap.
- Ta upp saker innan de växer sig stora, gärna direkt med den det berör. Förklara varför något är ett problem och vinsten med en lösning.
- Anpassa fiket efter kören. I vissa körer är det bättre att inte ha fika, eller ha valfritt före kören. Om ingen vill sköta fiket är det inte så viktigt.
- Var tydliga när det kommer till praktiska frågor, ge information både skriftligt och muntligt.
- Gör enkäter där alla får säga vad de tycker och vill satsa tid och pengar på, redovisa resultatet för alla.
- Ibland är det bra med luddiga regler som ger körledaren utrymme att reagera olika beroende på situation och person.

För körsångare

- Om du är missnöjd med något, manifesteras det inte öppet. Vänta och gå till körledaren efteråt om det fortfarande känns viktigt.
- Ge körledaren feedback på det du tycker är bra.
- Byt plats med körledaren i tanken: Tänk dig att du leder kören.

Till var och en

- Ha en kärleksfull attityd till varandra och samtala i god anda. Undvik alltid skuldbeläggning, menande blickar och suckar om någon sjunger fel.
- Var försiktig med humor, särskilt i början. Humor är ofta mycket lokal.
- Ta inte saker personligt utan se det som fakta. Undvik ordet misslyckande.

Ha roligt tillsammans!

Davidmedia.se
– en resurs för er sång!

Söker ni nya sånger till er kör och gudstjänst?

Besök vår digitala notbutik med hundratals pdf-noter.

- Öppen 24/7
- Få noten direkt efter avslutad köp
- Betala enkelt och smidigt med faktura, kort eller Paypal
- Mängdrabatt från 5% till 20%

Välkomna till www.davidmedia.se/noter

Stor sortering av körmusik!

Som förmånskund får du rabatt på allt du köper, från alla förlag. Vi har stor sortering av körmusik. Är du inte förmånskund? Kontakta oss så berättar vi mer.

Höstens abonnemang skickar vi ut i oktober till rabatterade priser. Abonnera för att inte missa några nyheter!

Vi har både orgel- och körnoter från olika förlag. Vi har webbutik och en riktig, mysig butik med piano i. Boka in en dag hos oss. Varmt välkommen!

NYTT! för orgel av Maria Löfberg

NYTT! för orgel av Bengt-Göran Sköld

BESÖK OSS!

Noteria Musikhandel
590 32 Klockrike • 013-39 13 56 • info@noteria.se
www.noteria.se

flipForms

Snabbt omställbar undervisningsplattform mellan scen och gradäng. Rullas iväg.

Tel 0730-211 472
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Samlar körerfarenheter i ny bok

Björn Wrangsjö har arbetet inom psykiatri sedan 1965. Nästan lika länge, sedan 1970, har han sjungit i Lidingö kammarkör. Nu för han samman sina erfarenheter i en bok med utgångspunkt i kören.

Lagom till Lidingö kammarkörs 70-årsfirande i november ska det komma en förtryckt upplaga av boken som när denna intervju görs har arbetsnamnet *Det är farligt att inte sjunga*. I handeln kommer boken efter nyår.

Boken tar sin utgångspunkt i Lidingö kammarkörs historia i med- och motgång och med ett stort antal olika körledare och större och mindre projekt. Innehållet görs sedan allmängiltigt. Såväl musikaliska som sociala och psykologiska aspekter kommer in. Det handlar om allt från uppsjuning och att lägga upp ett konsertprogram till självkänsla och hur ett avslut för en körsångare kan göras på ett bra sätt.

Björn Wrangsjö har skrivit boken tillsammans med körkollegan Lars Kristoferson – som sjungit i kören ända sedan 1962! – och ser den som en sammanfattning av sin körerfarenhet. Utöver sina 38 år som korist i Lidingö kammarkör leder han en mindre kör som han startade med en grupp kolleger för drygt 20 år sedan.

Förhoppningen med den nya boken är att den bland annat ska kunna användas i kurser i körledning.

Motsättningar och demokrati

Den nya boken innehåller hela spektrumet av en körs verksamhet. Boken *Människan i kören* från 1982, som Björn Wrangsjö var medförfattare i, är däremot just vad undertiteln säger: en handledning i körpsykologi.

Björn Wrangsjö minns två omständigheter som var aktuella vid tiden för när boken skrevs.

– Det fanns inom kyrkokörerna en del motsättningar mellan kyrkomusikerna/körerna å ena sidan och prästerna å den andra. Kyrkomusikerna ville ha frihet att bestämma musik och prästerna ville använda kören efter sitt tycke. I motsats till i många andra länder var svenska kyrkokörkorister inte särskilt troende och många tyckte att det var svårt att stå ut med predikningarna.

”Sakkonflikter är ofta utvecklande – att man bryter uppfattningar mot varandra.”

Ett annat stråk var den demokratiseringsprocess som började anas i vissa körer. Det visade sig dock i arbetet med boken att de flesta korister inte var intresserade av medbestämmande – för dem var kören ett andningshål där de inte ville engagera sig mer – så någon vidare demokratisering av körerna ledde det inte till.

Sak och relation

Människan i kören innehåller en basal relationspsykologi som är ganska likartad fortfarande, liksom problematiken, menar Björn Wrangsjö. Men en sak har han poängterat tydligare i den nya boken: skillnaden mellan sakkonflikter och relationskonflikter.

– Sakkonflikter är ofta utvecklande – att man bryter uppfattningar mot varandra. Men när sakkonflikten går så långt att man börjar ta det personligt är det en varningsflagg. Då kan en körledare eller ordförande sprida svalka i klimatet.

En sak som Björn Wrangsjö tycker är bra att känna till är att den person som en stark ledare visar intresse för får högre status. Alltså kan körledaren intressera sig extra för en person som kanske hänger lite löst i kören. Men det är viktigt att det inte blir för mycket, då kan det bildas kottier.

Björn Wrangsjö har visserligen främst arbetat inom barn- och ungdomspsykiatri, och gör det fortfarande som handledare för psykiatrer, men han har inte varit engagerad i barnkörverksamhet. Han menar dock att det krävs ännu mer av en barnkörledare.

– En stor känslighet för hur man entu-

Björn Wrangsjö. Foto: Marita Sköldberg

”Det är oerhört sårbart med sångrösten, det passerar rakt igenom själen.”

siasmerar barnen och samtidigt får dem att fungera strukturerat.

Musiken som motgift

Det finns vissa saker som skiljer en kör från andra grupper. Det är speciellt med kombinationen av det musikaliska och det sociala. Just detta kan vara en stor fördel: När det musikaliska flyter och berör kan det vara ett motgift om det sociala inte fungerar.

En mycket svårlöst problematik i en kör är när en korist behöver sluta i kören för att den inte klarar det musikaliska.

– Det är oerhört sårbart med sångrösten, det passerar rakt igenom själen, säger Björn Wrangsjö.

Han har några olika förslag till lösningar, till exempel att man bestämmer inom stämman att säga till om någon inte

Människan i kören

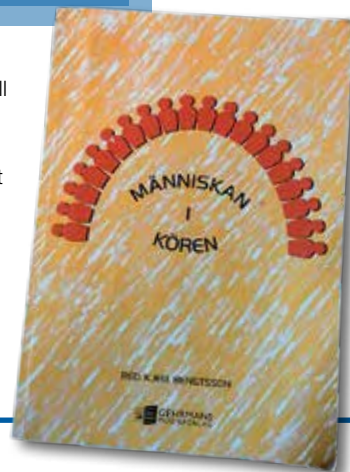
Människan i kören –Handledning i körpsykologi kom ut på Gehrmans musikförlag 1982. Den är fortfarande den mest omfattande boken i körpsykologi som getts ut i Sverige. Redaktör var Kjell Bengtsson och en av huvudförfattarna för det psykologiska fackinnehållet var Björn Wrangsjö. En avsikt med boken var att den skulle kunna användas i studiecirklar för körsångare.

Förarbetet till *Människan i kören* bestod bland annat av en stor enkätundersökning med svar från över 1000 korister och 500 körledare inom Svenska kyrkan. Resultatet av undersökningen redovisas i den 140-sidiga boken. Frågorna handlade bland annat om samvaro och ansvar, motiv för att sjunga i kör och körens förhållande till kyrkan.

Finns i bokhandeln

En viktig del i boken är de sex fiktiva brev som en "vanlig" körsångare skriver till en vän som nyligen slutat i kyrkokören på grund av flytt till annan ort. Björn Wrangsjö var den som kommenterade innehållet i breven.

Boken trycks numera on demand och enligt Gehrmans säljs omkring tio exemplar om året. Kunderna uppges vara både privatpersoner, skolor och församlingar.

Det är farligt att inte sjunga

Det är farligt att inte sjunga med undertiteln *Vad det betyder att sjunga i kör – musikaliskt, psykologiskt och socialt* ges ut av Carlsson Bokförlag och planeras finnas i handeln efter nyår. Den är skriven av Björn Wrangsjö och Lars Kristoferson med totalt över 90 års erfarenhet av att sjunga i en och samma kör.

Boken på närmare 200 sidor innehåller en detaljerad krönika över Lidingö kammarkör, en fristående amatorkör med höga ambitioner, som i år firar 70 år. Krönikan är uppdelad i tre delar och med utgångs-

Kommande

punkt i denna beskriver och analyserar författarna ett antal psykologiska, sociala och musikaliska fenomen som kännetecknar de flesta körer. Exempel på kapitel är Körens psykologiska rum, Körsång som lek, Rekrytering och förnyelse och Alla älskar kören, eller ...?.

klarar intonationen, eller att man gör upp med körledaren om detta.

– Man kan diskutera i kören innan det har uppstått. Körledaren kan fråga: Om jag tycker att någon inte intonerar bra, hur vill ni att jag ska ta upp det?

Om det kommer en ny körsångare kan det vara bra att ha en inkörsperiod och efter några övningar pratar koristen och körledaren om hur det fungerar.

Björn Wrangsjö tror att det är en hjälp i många körer att tala om bristande passform och att se saker sakligt. Det kan gälla även annat, till exempel repertoarval.

– Det är viktigt att betrakta ofullständigheten som fakta och inte ta det personligt eller som ett uttryck för misslyckande.

Mer körverklighet i Oskarshamn

Kyrkomusikerutbildningarna innehåller i allmänhet små inslag av sådant som kan liknas vid körpsykologi. På Oskarshamns folkhögskola har man just infört mer av den varan.

Mer körverklighet och mindre kammarkör. Så beskriver Robert Öhman Osk, ansvarig för kyrkomusikerutbildningen på Oskarshamns folkhögskola, den från i höst nya inriktningen i kursen Ensembleledning.

– Det är givetvis fortsatt viktigt att de vi examinerar har tillräckliga musikaliska kunskaper för att leda kör, men livet som körledare rymmer fler utmaningar än så.

Värderingar, rekrytering, hur man får körsångare att stanna men också hur man ber någon sluta är några delar som Robert Öhman Osk nämner om körverkligheten.

– Att vara körledare är att vara arbetsledare för en ofta stor grupp frivilligarbetare i kyrkan, något som kyrkan själv inte inser.

Även i andra ämnen i utbildningen, däribland Barnkörmetodik som också gjorts om inför hösten, är psykologi och ledarskapsfrågor viktiga, enligt Robert Öhman Osk.

Använder Människan i kören

Kyrkokörjournalen har skrivit till samtliga kyrkomusikerutbildningar och frågat om det i utbildningen ”ingår någon typ av psykologi/konflikthantering eller liknande”.

På Geijerskolan i Ransäter finns ämnet Pedagogik och psykologi som är en allmän orientering om dessa frågor, uppger utbildningsledare Åke Skommar. Där har boken Människan i kören (se sid 13) använts för en del av undervisningen. Inom ämnet Ensembleledning ges ett antal föreläsningar som behandlar andra aspekter av körarbetet än det musikaliska: rekrytering, det sociala samspelet i kören och praktiska frågor som körledare ställs inför.

På Hjo folkhögskola är ämnet Pas-

”Att vara körledare är att vara arbetsledare för en ofta stor grupp frivilligarbetare i kyrkan, något som kyrkan själv inte inser.”

toralteologi en del i kantorsutbildningen. Där ingår samtalsmetodik, ledarskap samt grundläggande psykologi om exempelvis försvarsmekanismer. Inom ämnet Dirigering finns ett pass som handlar om körvärd.

I kandidatutbildningen i kyrkomusik vid Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet ingår under första terminen en värdegrundskurs och under utbildningens gång ges även kortare inslag om möjligheter och dilemman i samarbete.

Moment i olika ämnen

Vid Ersta Sköndal högskola ingår som moment i metodiken hur man bygger upp

Kyrkomusikerutbildningarna innehåller i varierande grad moment som handlar om de sociala och psykologiska delarna i kyrkomusikeryrket. Personerna på bilden har inget samband med texten. Foto: Marita Sköldbberg

Lyhördheten är viktigast

en grupp och kan hantera eventuella konflikter.

På Mellansels folkhögskola ingår en viss del psykologi och konflikthantering inom ramen för pedagogikkursen.

Musikhögskolan i Piteå uppger att det blir informella diskussioner vid de tillfällen då studenterna möter körer ”på stan”.

Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och Musikhögskolan i Malmö har inte svarat på Kyrkokörjournalens fråga.

Tipsa och kommentera!

Vill du kommentera eller berätta något som har med konflikter i kören att göra? Har du en historia eller tips att förmedla kring nästa temanummer, att sluta i kören?

Kontakta då redaktören! Det går att vara anonym i tidningen.

Skriv till kj@sjungikyrkan.nu eller ring Marita Sköldberg, 070-2122166.

Iréne Jönsson har sjungit i Osby kyrkokör i 54 år. Sedan 1984 har hon varit körens ordförande. Hon har inte varit med om många konflikter, men visst finns det känsliga områden.

– Om det är en trygg grupp – även om det kommer nya ibland och andra slutar – vågar man säga om något skaver. Det ska vara trivsamt och roligt i kören och man ska känna trygghet, anser Iréne.

I Osby kyrkokörs styrelse, där körledaren ingår, tas sådant upp som skulle kunna leda till konflikter.

– Har man en lyhörd körledare och körstyrelse så man vågar ta upp signaler och stämningar kan man lösa det innan det blir en konflikt.

Viktigt med tydlighet

Det har funnits tillfällen när det blivit problem kring sakfrågor, som vad körsångaren ska bidra med ekonomiskt till en körresa.

– Vi har lärt oss att vi måste vara mycket tydliga och ge information både skriftligt och muntligt.

En annan presumtiv konfliktsituation är när körmedlemmar inte vill sjunga en viss musik som körledaren valt.

– Är det många som säger det är det

”Om det är en trygg grupp vågar man säga om något skaver.”

viktigt att körledaren fångar upp det och kan tänka om.

Oenighet i sak är inte så svårt att reda ut, menar Iréne. Svårare är det när det blir personligt, då finns det inte alltid någon bra lösning. Som när en sångare ständigt har svårt att hålla tonen. Iréne tycker att en amatörcör i möjligaste mån ska låta människor vara med, den sociala samvaron kan vara enormt betydelsefull.

– Men det är kanske inte så roligt för andra körmedlemmar i stämman. Då får de prata med körledaren som får försöka lösa det innan det blir en konflikt.

Iréne har varit med om att körledaren bett en person att sluta just av musikaliska skäl.

Alla bestämde jubileumsrepertoar

Det är förvisso körledaren som har sista ordet, men Iréne uppskattar mycket sin egen körledares demokratiska stil som hon menar bidrar till att konflikter undviks. Som inför körens 100-årsjubileum i Osby kyrka 20–21 oktober. I våras fick alla föreslå stycken ur körens repertoar genom åren, och sedan bestämde körledaren konsertprogrammet utifrån det.

– Jag tror att alla är nöjda, det är en stor bredd.

Resultatet blir en kompott av totalt 15 stycken: satser ur Faurés Requiem och Förklädd Gud, Hallelujakören av Händel och mindre verk av bland andra Rutter, Vivaldi, Mozart, Almfjord och Kroon. På söndagens högmässa sjunger kören satser ut olika mässor av till exempel Haydn och Rips.

Slösar inte energi på bråk

– Man ska inte slösa sin glada energi på att bråka med andra, tycker Jacqueline Ljunggren som sjunger i Dals Eds ungdomskör. Samtidigt gillar hon att höra andras syn på saker och ting.

Förra läsåret gick Jacqueline Ljunggren på konfirmation i Dals Eds församling. Under konfirmationstiden fanns möjlighet att prova på körsång och i och med det startade Dals Eds ungdomskör, där Jacqueline och några av de andra i konfigruppen sedan dess är med.

I kören har hon inte varit med om någon oenighet alls.

– Vi har det riktigt roligt och bra tillsammans.

Alla är med och bestämmer, förklarar hon. Körledaren, Rodhe Andersson, kommer med de flesta förslagen men alla får tycka till. Till exempel om att göra vissa låtar lite mer fartfyllda.

Får vara som man är

Mer tid för diskussioner fanns i konfirmationsgruppen.

– Vi var inte överens, men det var lite olika åsikter. Men man blir överens till slut.

Det viktigaste är att alla får vara som de är, och uppskattar varandra, menar Jacqueline. Hon gillar inte konflikter.

– Om jag har bråk med mina systrar

”Det är bra att fråga om man inte förstår, inte argumentera och säga ’nej, nu har du fel’”.

till exempel så går jag direkt upp till mitt rum och grinar för att jag har varit så hemsk. Jag får jättedåligt samvete.

Så hon bråkar nästan aldrig med någon längre. Men hon tycker att det bästa som finns är att lyssna på andras berättelser och syn på saker. När hon hör andra kan hon inse att deras förslag kanske är bättre än hon först trodde.

– Det är bra att fråga om man inte förstår, inte argumentera och säga ”nej, nu har du fel”.

Hon vet att många är väldigt självsäkra och inte vill lyssna på andra, men då är det bäst att lägga ner, tycker hon.

– Då får man låta det vara, så får de själva inse så småningom att de har fel.

Skönt att prata

Hon tror inte att någon mår bra av bråk. Och om man mår dåligt är det viktigt att kunna prata med någon.

– Det kan vara samtal med en person eller med Gud.

Musiken hjälper också mycket om det är svårt i livet.

– Musiken visar hur man ska lugna ner

Foto: Privat

sig. Jag skulle inte klara av en dag utan musik!

Fast oftast mår Jacqueline alldeles utmärkt. Hon är en positiv person som vill lägga sin glada energi på bra saker, hon har familj och vänner som stöttar henne och så är det underbart att sjunga i kören.

Det är bra att ge
Människor en
ny chans!
Man kan börja
träna på
sig själv...

facebook.com/herregudco

Läs mer

Böcker

*Människan i kören.*Handledning i körpsykologi, redaktör Kjell Bengtsson (Gehrmans 1982, se sid 12–13).

Uppsats

”En körledare måste kunna koka kaffe och baka bullar”. En studie av sociala aspekter i körverksamhet av Petter Nyberg och Emil Snabb (Musikhögskolan, Örebro universitet 2013)

Kan laddas ner via Diva-portal.

Konfliktfritt i 30 år

Som vuxen har Torbjörn Boström sjungit i kör i 30 år, men han har inte varit med om någon enda verklig körkonflikt. Körsångare är glada, är hans förklaring.

– Visst finns det irritationsmoment i vår kör. Det är en del som är med på övningar men inte kommer på uppsjunga. Det kan bli lite muttrande kring det och man kan ana en besvikelse hos körledaren. Men det är ingen stor grej.

Torbjörn Boström sjöng i kör under uppväxten, men hade uppehåll i många år tills han 1988 började sjunga i kyrkokör i Boden. Efter flytten till Linköping tio år senare har han varit domkyrkokören trogen. Kören har ett 50-tal korister.

Förutom att sjunga i tenorstämman brukar Torbjörn också vara självskriven som medlem i resekommittén. Kören har bland annat varit i Polen, Ungern och England, men också gjort många kortare resor. Genom sin roll som ordförande i Förbundet kristna i försvaret har Torbjörn många kontakter som varit till stor nytta.

Införde åldersgräns

Nu var det ett tag sedan kören reste bort, det har hänt mycket annat. Bland annat bytte man körledare för ett par år sedan – vilket också förde med sig nya körsångare – och en åldersgräns infördes.

”Körsångare är glada människor och glada människor kan ofta ta rätt mycket med en klackspark.”

– Det var lite gråt och tandagnisslan bland dem som behövde sluta efter att terminen var över, men inte kris och krig. Nu har det gått ett tag och nu är det naturligt, alla vet vad som gäller.

Att Torbjörn själv faller för åldersstreckets om fyra år vill han inte tänka på.

– Men jag har själv pläderat för en åldersgräns, så...

Torbjörn tror att körer är betydligt mer förskonade från konflikter än andra typer av sammanslutningar.

– Körsångare är glada människor och glada människor kan ofta ta rätt mycket med en klackspark.

Han lyfter också fram körledarens roll.

– Vi har haft fantastiska körledare. De har bredd och djup att hantera det vi ska sjunga och det smittar av sig.

Lyssna aktivt

En annan faktor som han tror spelar in är att olika begävnings tas tillvara, förutom de rent musikaliska. Själv har han koll på körens placering.

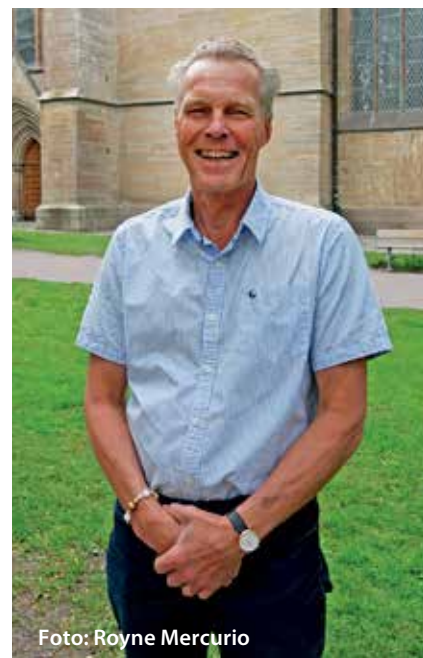

Foto: Royne Mercurio

– Jag som gammal militär får hjälpa till med hur vi ska gå och stå och sitta.

I sitt yrkesliv har Torbjörn arbetat mycket med ledarskap, och han håller fortfarande i ledarskapsutbildningar. Han har ett viktigt råd att ge om hur man ska bete sig mot sina medmänniskor.

– Lyssna och var ödmjuk. Aktiv lyssning innebär att man koncentrerar sig på den andre, först när den är klar kan man fundera på vad man själv ska säga.

Rättelse

Jack ifrån Mikaelikören i Bodafors, som intervjuades om fika i förra numret av Kyrkokörjournalen, heter Salomonsson i efternamn och ingenting annat. Redaktören ber om ursäkt för slarvet.

Jack Salomonsson.

Vad vill du läsa om i Kyrkokörjournalen?

Nästa år planerar Kyrkokörjournalen att fortsätta serien Livet i kören och då ska vi närma oss de musikaliska uttrycken. Möjliga ämnen för serien är noter, texter inklusive olika språk, mässa, självförtroende, sceniskt, att skriva för den egna kö-

ren. Vad skulle du vilja att tidningen tar upp under det kommande året? Skriv till kj@sjungikyrkan.nu och berätta, gärna med konkreta tips på körer, människor, böcker med mera som kan vara intressant att skriva om.

Kyrkokörjournalen 2019 utgivningsplan

Nr	Annonstopp	Utgivning	Nr	Annonstopp	Utgivning
1	7 januari	29 januari	4	8 augusti	3 september
2	21 februari	19 mars	5	19 september	15 oktober
3	9 april	7 maj	6	7 november	3 december

Tio livsberättelser i nytt körverk

Text och foto: Marita Sköldberg

Från backarna i Karaby till bergen i Latakia sträcker sig det nya körverk som uruppförs i Västra Karaby kyrka 21 oktober. Tonsättare och textförfattare har arbetat nära de sex körererna som medverkar. Verkets röda tråd är det som är viktigt i livet, här och nu.

”Här på jorden har jag gått, grävt och harvat, plöjt och sått”, sjunger de starka mansstämorna så att jag ryser när jag kommer in i Birgittasalen i församlingsgården i Kävlunge. Det är övningsdag för körverket *Detta är platsen, detta är tiden* med alla körer och körledare samt tonsättare och textförfattare. Om en dryg månad är det dags för uruppförande.

Ett antal extra herrar har rekryterats för körprojektet för att balansera upp de kvinnodominerade kyrkokörererna.

”Vetet växer där jag bor, rapsen blommar, rågen gror”, fortsätter damstämorna och snart enas de fyra stämmorna i ”Och jag går upp på backens högsta krön...”.

Det är körverkets sista berättelse, den om 90-åriga John, som kören övar på. John är en av tio personer i trakten vilkas livsberättelser ligger till grund för *Detta är platsen, detta är tiden*. Han är den äldste. Den yngste – som sjunger i en av barnkörererna – är åtta.

Här finns texter om vikten av att le, om att förlora sin livskamrat, om längtan efter kärlek och efter sitt hem.

Körverket är ingen linjär historia och inte kronologiskt, utan en blandning av människor, stämningar och tonspråk. Det är vemod, kraft, glädje, saknad, hopp.

**Och sången bara väller fram
Det kommer inifrån min kropp
-opp -opp
Och aldrig nånsin tar det ...
stopp,**

Ur Musiken tar aldrig stopp. Bygger på tankar av Axel 8 år.

Ibland sjunger alla körer tillsammans, ibland bara vuxenkörererna, ibland barn- och ungdomskörererna.

Berörande texter

– Det är svårt att inte bli berörd när man läser vissa av de här texterna, säger Henrik Persson, som sjunger i Rönnebergakören. Det kan vara för att man vet att det är verkliga människor bakom.

Just att verkliga människor finns bakom är särskilt viktigt. I verket ingår även korta texter som Kerstin Weman Thornell reciterar. Det är ordagranna

Jag slår ett slag för glädjen för detta är just vad världen behöver av oss

Ur Ett slag för glädjen. Bygger på tankar av Yassin 21 år.

delar ur intervjuerna hon gjort inför textskrivandet medan sångerna öppnar för mer allmänna reflektioner.

– Vi är måna om att åhörarna ska förstå att det är riktiga personer bakom, säger hon.

– Det här är nog bland det starkaste jag varit med om att skapa, säger tonsättaren Daniel Hjorth. Jag var inte beredd på att det skulle gripa tag i mig så mycket. Sångarna blir också gripna av texterna mer än jag har mött tidigare.

Första uruppförandet

En annan viktig ingrediens i projektet är blandningen av åldrar.

– Barnkör och vuxenkör som sjunger tillsammans är något magiskt i sig, det blir bättre tillsammans, tycker Daniel.

Clara Hartzén, Matilda Sträng och Tobias Persson sjunger alla i NonStop-kören i Kävlunge, en av projektets två barnkörer. De har inte sjungit med så här många körsångare tidigare och de har inte heller varit med om något uruppförande. Alla tre har Bergen i Latakia, byggd på

**Jag var där vid din sida när lågan brann ut
Saknad, men också lättnad när plågan tog slut**

Ur Ändrade planer. Bygger på tankar av Ingrid 66 år.

tankar av Mohammad som tvingats fly från sitt land, som en av sina favoriter. Den har ett fint budskap, tycker de.

– Och så är den lite svårsjungan, jag tycker om svårsjungna sånger, säger Clara.

– Jag tycker att den är lagom soft, förklarar Tobias.

En tonsättare i byn

Initiativtagare till projektet är Eva Hallberg. När hon för några år sedan blev kantor i Västra Karaby och flyttade till den lilla orten Dösjebro fick hon snabbt kontakt med Daniel och Elin-Maria Hjorth, tonsättare respektive sångerska och lärare.

– Wow, det finns en tonsättare i byn, tänkte jag. Det finns också två trumpetare.

Eva inledde en dialog med Daniel om att han skulle skriva musik för kyrkan och i två år gjordes en allhelgonakonsert med hans musik. Dessutom blev Elin-Maria anställd i pastoratet som pedagog och barnkörledare.

– Vi började diskutera att göra ett körverk om oss. Sång för mig måste handla om mig själv också, men det ges ofta inte så mycket tid till fördjupningen. Det ville vi ändra på.

Idén med ett körverk om olika människors livsberättelser växte fram. Daniel Hjorth engagerades som kompositör och journalisten Kerstin Weman Thornell som textförfattare.

Förra hösten hölls en första workshop med de två och körererna som skulle vara med. Redan då var den första sången klar, Flicka i grått (se sid 20). Kerstin efterlyste fler berättelser och efter tips och letande på olika håll fick hon till slut till den rätta bredden i åldrar och bakgrund.

Viktigt i livet

– Intervjuerna var väldigt förutsättningslösa. Jag bad dem berätta om något som varit viktigt i deras liv och det har blivit en väldigt spännvidd, berättar Kerstin.

I vissa fall skrev Kerstin sedan en hel text som hon kom med till Daniel. I andra fall hade hon en refräng och Daniel skrev hela låten som Kerstin sedan fick fortsätta skriva text till. I några fall har Daniel fått

Daniel Hjorth och Kerstin Weman Thornell är upphovsmakarna till körverket Detta är platsen, detta är tiden.

Flera körledare är med i projektet. Här är det Lars Ahlinder, körledare för Rönnebergakören i Häljarps församling, som dirigerar.

Mer om verket

Körverket *Detta är platsen, detta är tiden* är skrivet av Daniel Hjorth (musik) och Kerstin Weman Thornell (text). De tio sångtexterna bygger på tio människors berättelser om vad som är viktigt för dem i livet.

Sex körer från tre församlingar i västra Skåne medverkar i projektet: barnkören Cantaton samt Karaby kyrkokör från Västra Karaby församling, barnkören NonStop-kören, Ungdomskören samt damkören Cantrices från Kävlings församling och Rönnebergakören från Häljarps församling.

Förutom kör är verket skrivet för piano, cello, kontrabas och slagverk.

Verket uruppförs 21 oktober i Västra Karaby kyrka. Därefter görs ytterligare två konserter, 24 oktober i Korsbackakyrkan i Kävlings församling och 7 november i Asmundtorps kyrka.

Projektet har tillkommit med ekonomiskt stöd från fonden Sodalitium Majus Lundense i Lunds stift och de medverkande församlingarna.

Körsångare från sex barn-, ungdoms- och vuxenkörer är med i körprojektet.

Bakom murarna mellan raderna Har pojken snabbt vuxit upp och nu blivit en man

Ur *Vet att jag når fram. Bygger på tankar av Ingrid 80 år.*

några fraser, eller bara en sinnesstämning som han gjort musik till för att sedan överlämna till textförfattaren.

– Jag har fått veta lite om intervjun, men jag har inte träffat personerna. Jag kunde gå in i känslan, menar Daniel.

De två har samarbetat förr.

– Men då har jag fabulerat fritt, säger Kerstin.

Sångerna kan sjungas för sig

När dagens övning är slut lämnas ordet fritt. ”Mäktigt” säger någon, ”svårt att hålla rösten när barnen kom in”, säger en annan.

– Det viktiga är att vi behåller känslan, skit samma om det är någon ton som blir fel. Jag tror att barnen är mycket bättre på det, säger en tredje.

Planen är att *Detta är platsen, detta är tiden* ska ges ut, men när och var är ännu skrivet i stjärnorna. Förhoppningen är att sångerna ska sjungas både i sin helhet och enskilt, inte bara i västra Skåne utan var som helst.

– Tanken är att man ska kunna ta ut en sång och sjunga i gudstjänsten. Man ska kunna förenkla också, det ska vara användbart, säger Eva Hallberg.

En extra finess i verket är slutsången. Där finns delar av alla tio sånger med.

– Jag ville väva ihop olika trådar – det finns mer som vi har gemensamt än vi tror. Alla tankar möts i en samklang, säger Daniel.

Allra sista ordet får Kerstin med sluträderna: ”Mysteriet vi alla vet: Att en sekund, att tid och rum är delar av en evighet”.

Jag kommer alltid finnas bredvid Älskar er på heltid, alltid Varje dag. Varje dag.

Ur *Varje dag. Bygger på tankar av Karin 37 år.*

Flickan i grått

Jag var fast i ett hav av betong
hade nystan och knutor i själen
Mörkret låg tätt och natten var lång
Och djupt ner i marken gick
tjälén

Och min spegel den visade mig
som en flicka med trasiga kläder
Bort ifrån världen vände hon sig
var grå som det gråaste väder

Men så kom någon som ville
mig gott
som mena' att detta var viktigt
Öppna ditt öga för flickan i
grått
Förstå vem hon är nu på riktigt

Älskad, önskad, värdefull
Hjälp mig att se den bild du ser
Älskad, önskad, värdefull
Hjälp mig att aldrig tvivla mer

Natten bleknar och dagen ska
gry
och jag tittar igen i min spegel
Nu så är bilden alldeles ny
Som tennet som smält i en
degel

Jag lämnar bakom mig åren
som gått
och märker att jag inte fryser
Nu kan jag se att flickan i grått
Som solen hon strålar och lyser

Älskad, önskad, värdefull
Hjälp mig att se den bild du ser
Älskad, önskad, värdefull
Hjälp mig att aldrig tvivla mer
För den gråa flickan jag var
är älskad, underbar

Text: Kerstin Weman Thornell utifrån
tankar av Marita Liljankoski

Flickan i grått hittade livsglädjen

Ett plötsligt uppvaknande ledde Marita Liljankoski in på vägen från en destruktiv tillvaro till en glädjefull. Hennes berättelse ligger till grund för en av sångerna i Detta är platsen, detta är tiden.

2015 var ett omvälvande år för Marita Liljankoski. Hon hade dittills haft ett vilset liv, levt destruktivt med mycket ångest och känsla av värdelöshet, berättar hon. Men så vaknade hon en natt och hörde någon som sa "sök livsglädje".

– Det plågade mig i flera dagar. Sen gick jag förbi en byggnad i Landskrona som jag aldrig hade sett, det stod "Livsglädje" på den.

Det visade sig vara en församling, tillhörande Evangeliska Frikyrkan, och så småningom tog Marita mod till sig och kontaktade pastorn.

– Där började min resa. Jag hade sett mig själv utan konturer, som värdelös. Jag har fått lära mig att se mig själv som Gud ser mig, som andra ser mig.

Sjunger i Rönnebergakören

Marita har under årens lopp sjungit i olika köror, bland annat gospelkör, men inte riktigt hittat hem. I ungefär samma period som livsglädjen kom in i hennes liv följde hon med en väninna till Rönnebergakören i Asmundtorp i Häljarps församling.

– Det var rätt för mig – här sjunger vi allt. Det är fantastiskt med sången.

Så nu känner Marita sig hemma både i församlingen Livsglädje och i Häljarps församling, fast på olika sätt.

Marita ingår också i trion Vox Gaudia som körledaren Lars Ahlinder startade. Och så har hon skrivit flera texter som tonsatts av en annan körmedlem och sjungits av kören.

Marita har skrivit sedan hon var tonåring, men tidigare bara för sig själv,

som ett sätt att hantera livet. I och med förändringen 2015 vågade hon börja visa upp det hon skrivit. Hittills har hon gett ut fyra böcker, två med betraktelser, en med fotografier till bibelord och en kort självbiografi.

– Självförtroendet har ökat, jag känner att jag kanske har en liten gåva att skriva, jag kanske kan sätta ord på det som även andra känner.

Första sången

Lars Ahlinder, som var en av de första som blev inblandade i det nya körprojektet, tipsade textförfattaren Kerstin Weman Thornell om Maritas böcker. Kerstin fastnade för en av betraktelserna och efter kontakt med Marita kom den allra första texten i körprojektet till: Flickan i grått.

– Hon fick med allt i den texten, jag grät när jag läste den, säger Marita. Och melodin är väldigt vacker.

Första gången de sjöng sången var det lite överkligt berättar hon. Samtidigt kände hon att det inte var för privat – det är väldigt många som känner samma sak.

Marita är med i *Detta är platsen, detta är tiden* både som körsångare i Rönnebergakören och som en av personerna bakom texterna.

– Jag tycker att det är ett fantastiskt körprojekt, så medmänskligt. Jag är stolt över att vara med i det.

GRAND PRIX OF NATIONS GOTHENBURG & 4TH EUROPEAN CHOIR GAMES

AUGUST 3 - 10, 2019

REGISTER
NOW!

Registration
deadline:
**DECEMBER
10, 2018**

gothenburg
SWEDEN 2019

På söndag är det 21 söndagen efter trefaldighet. Dagens tema är ”Sammhällsansvar”. Vårt första notexempel är från en psalm som borde passa att sjunga denna dag.

Notexempel 1

Notexempel 1

Detta är kanske inte så lätt. Dels är det en psalm som kanske inte sjungs så ofta, dels är exemplet taget mitt i en av verserna. Hjälpa på vägen är att psalmen tonsatts av Karl-Olof Robertson.

Ledtråd 1: Vilket nummer har psalmen?

Ledtråd 2: Från vilken vers kommer citatet?

När svaret till dagens psalmjakt publiceras, i Kyrjournalen nr 6, är det advent. Det är då rimligt att det svar vi siktar på ska landa där. Men för att komma till advent passerar vi Alla Helgons dag. Notexempel 2 hör definitivt hemma på just denna dag.

Notexempel 2

Ledtråd 3: Vilket nummer har psalmen?

Matematiken blir följande: Ledtråd 1 + ledtråd 2 – ledtråd 3 = ett psalmnummer.

Vad heter psalmen?

Notexempel 2

Skriv ditt svar tillsammans med din adress på ett vykort och skicka till Kyrjournalen, Filipstol 104, 741 95 Knivsta eller i mejl till kj@sjungikyrkan.nu senast 12 november.

Vinnaren får *Psalmanackan 2019*, en väggmanacka med måtten 22x22 cm som innehåller en psalm per månad. Motiven är skapade av Charlotte Folkelind med kalligrafi och akvarell. Vinnaren och svaret presenteras i nästa nummer av Kyrkokörjournalen.

Svar psalmjakt nr 4 2018

Notexempel 1: Sv Ps 563 B, Se på himlens många fåglar. Citat från senare delen av vers 1.

Ledtråd 1: 563

Ledtråd 2: 1

Notexempel 2: Sv Ps 381 Gud har en famn. Citat från slutet av vers 4

Matematiken: $563 + 1 - 381 = 183$ **Som sådden förnimmer Guds välbehag** med text av Bengt E Nyström.

Vinnare denna gång blev Vera Holmberg i Hyssna. Grattis! Charlotte Folkelinds *Psalmanackan 2019* skickas på posten så snart den kommer från tryckeriet.

183 Som sådden förnimmer Guds välbehag

På en konferens i Sigtuna hösten 1935 med temat »Diktens frihet« möttes Emil Liedgren och läroverksadjunkten Bengt E. Nyström. Med diktsamlingen *Rymden klarar* 1934 hade Nyström slagit igenom och vunnit uppskattning bland annat genom »en lättillgänglig form och en personlig ton, fri från mästrande religiositet«.

Liedgren uppmanade nu Nyström att skriva en »psalm med tack för arbetet på jorden«. Nyström återvände till Sigtuna nyårs- och trettondedagshelgen 1936 och skrev där texten *Som sådden förnimmer Guds välbehag*. Redan i det psalmboksförslag som lades fram i tryckt skick i febru-

ari 1936 fanns texten med. Den intogs utan förändringar i psb 1937 och sedermera i psb 1986.

Ingen vet naturligtvis något om vad sådden »förnimmer« men bilden ger en introduktion till psalmens ärende: att växa är såddens bestämmelse, och kanske särskilt där villkoren är kärva, i näringsfattig och stenig mark. Att uthärda och bemästra situationen, att lita till sin styrka, trotsa motståndet och få se något gå i ax är att ta vara på förnimmelsen att Gud gett förutsättningar för liv, växt och mognad också där det ser omöjligt ut. På samma sätt är det med människan. Och för det har hon skäl att tacka.

Här har Nyström valt flera mindre vanliga markeringar. Dels är det kroppen, inte själen, munnen eller hjärtat som uppmanas att tacka. Det bildar grunden för psalmens fortsättning med sin betoning av fysisk handling, av att bära bördor och att gå med »stegets svikt«. Dels avviker han från det mer gängse bruket att i psalmer, predikningar och böner tacka den Gud som bereder marken, ger människan styrka, bär hennes bördor och styr med mildhet. Här är det nästan tvärtom. Att det också i själva motståndet finns något att tacka för är ett perspektiv som sticker ut mot den mer gängse tolkningen av mödorna som något nedbrytande och fientligt. Psalmen säger i stället att det ligger något stort och meningsfyllt i att det

finns en väg att gå och bördor att bära.

Psalmen är på sitt sätt en kraftfull reaktion mot den typ av andlig sång som så koncentrerar sig på himlen och dess

ljuvlighet att jorden bara blir en belastning eller något likgiltigt, ett elände som endast går att uthärda med tanken riktad mot lönen i himlen.

Melodin var sannolikt komponerad för kb 1697 och texten *O Herre Gud din helga bud*.

Under arbetet med kb 1939 sände koralbokskommittén ut ett utpropp om melodier till ett antal nya texter (se nr 76). *Som sådden förnimmer* var en av dessa och omkring 30 melodier till texten sändes in. Kommittén valde alltså i stället att göra en kraftig omarbetning av melodin till *O Herre Gud din helga bud* ur kb 1697.

Ur boken *Psalternas väg Band I, kommentarer till text och musik i Den svenska psalmboken* (Wessmans)

Ny stifts ungdomskör startad

Första helgen i september gick startskottet för stifts ungdomskören i Skara stift, STUK. Kören jobbar projektvis och är ett komplement till de körer som sångarna är aktiva i på hemmaplan. Ett 15-tal har ansökt och i Skövde samlades nio sångare för att sjunga tillsammans under ledning av förbundsdirigenterna Kerstin Lundh, Samuel Johansson och Annika Lagerquist.

Efter en intensiv övningslördag sjöngs bland annat Rejoice av Rathbone och Ubi caritas av Gjeilo i söndagens mässa i S:t Matteus kyrka. Nästa tillfälle är i november och det finns platser kvar i alla stämmor om du vill söka, eller känner någon som borde. Välkommen att höra av dig!

Foto: Annika Lagerquist

Körsångare i Västerås stift inledde hösten med inspirationsdag.
Foto: Anna Kjellin

Körsångare inspirerades på Sjövik

Den 25 augusti samlades cirka 120 körsångare till upptaktsdag på Sjöviks folkhögskola i Folkärna utanför Avesta. Denna inspirationsdag inför kommande verksamhetsår, arrangerad av Västerås stifts kyrkosångsförbund, leddes av Gary Graden och Mattias Wager.

Inspirationen var på topp och det sjöngs allt från medeltida hymner och Bach till Mendelssohn, afrikanska kampsånger och fri improvisation i både sång och dans. Under eftermiddagen genomfördes även årets förbundsstämma. Glada och inspirerade återvändande körsångare från bland annat Dala Järna, Orsa, Torsång, Västerås, Näsby och Sundborn hem igen.

En grå liten fågel

Det sitter en fågel på kyrkogårdskvist,
han sjunger om livet och döden.

Han sjunger om alla kära vi mist,
om olika människöden.

Så flyger han upp i tornspirans topp
och tar sig en titt över trakten.

Han sjunger om kärlek, om tro och hopp,

om grönskan och blomsterprakten.

Hans sång är en tidlös sång utan ord,
men fägnar vart lyssnande öra.

Stanna upp, alla jäktade människor på jord,

sluta jäkta ett tag får ni höra.

Man måste ej vara stor eller rik,
man behöver ej glans eller prakt.

Nej, en grå liten fågel, ej ens unik
kan säga mer än en härskare sagt.

Lilian Skattberg

Dags att byta jobb?

Sök efter lediga tjänster på
www.sjungikyrkan.nu

Lediga tjänster
inom kyrkan

Omkring 80 körsångare sjöng och dansade under en kördag i Madesjö kyrka.

Inspiration på gehör

Ett 80-tal sångare från vuxenkörerna i Nybro pastorat inledde terminen med en gemensam inspirationsdag. Staffan Sundås, organist i Karlskrona, ledde oss genom

fyra timmars sång på gehör, det vill säga inte ett enda notblad!

Staffan berättade också om sin egen väg från traditionell klassisk inriktning inom kyrkomusiken till att även omfatta gospelgenren och vad den tillför. Han lyckades förmedla just det som vi var ute efter: inspi-

ration inför den nya terminen, sångglädje, frimodighet och även något om vad kören utstrålar för dem som lyssnar.

Denna gång avslutade vi inte med någon konsert – vi ville bland annat att dagen inte skulle bli alltför lång utan just något som gav mersmak helt enkelt.

Text och foto: Kerstin Jonsson

Milke Falck ledde kören när Schützsällskapet hade Schützhelg i Uppsala domkyrka. Foto: Bernt Bengtsson

Mycket Schütz i Uppsala

På försommaren arrangerade Svenska Schützsällskapet en Schützhelg i Uppsala i samarbete med Domkyrkan och Milke Falck. Deltagarna fick sjunga många verk av Schütz tillsammans med Domkyrkokören och barockensemblen Rebaroque vid den stora konserten på lördagskvällen. Vassilis Bolonassos underhöll deltagarna och Domkyrkokören i samband med festmiddagen därefter.

Helgen avslutades med högmässan på söndagen då deltagarna medverkade tillsammans med Domkyrkokören.

Svenska Schützsällskapetets främsta målsättning är att öka kännedomen om musik av Heinrich Schütz och hans samtida. Nästan lika viktigt är att ge medlemmar och andra intresserade möjlighet att själva få sjunga sådan musik. När sällskapet initierar Schützhelger på olika platser i landet händer det att både körledare och lokala sångare får bekanta sig med en helt ny repertoar och presentera den för sin hemmapublik. Så var det dock inte i Upp-

sala, där Schütz musik ganska ofta står på programmet. Deltagarna i Schützhelgen fick i stället förmånen att drillas av en erfaren Schütztolkare, Milke Falck, och privilegiet att ackompanjeras av mästerliga Rebaroque.

Schützsällskapet kan verkligen glädja sig åt Uppsala domkyrka, där sedan dess Domkyrkokören nyligen sjungit Schütz under Kulturnatten och minst 200 gossar fyllt hela katedralen med hans Warum toben die Heiden under kyrkomusiksymposiet.

Ann-Cristine Lundquist

Erfarna män söks till manskörsprojekt

Är du man, erfaren körsångare och bor i Skaraborg? Då kan det nyskrivna dokumentära körverket *Hjässan är kal* vara något för dig.

Körcentrum Väst bjuder in till audition för att hitta tio erfarna sångare till en mansgrupp som ska medverka i detta körprojekt där män sjunger om hur det är att vara man. Intervjuer med 20 män ligger till grund för verket som är skrivet av Lina Ekdahl (text) och Paula af Malmberg Ward (musik).

Volvo Skövde manskör som är kören i projektet välkomnar också fler män från hela Skaraborg som vill vara med och sjunga.

Audition äger rum på Kultur i Väst i Göteborg 23 och 24 oktober. Mer information och länk till auditionanmälan finns på Körcentrum Västs hemsida.

Hjässan är kal uruppförs i Tidaholm 24 februari 2019. Projektet är ett samarbete mellan Rot produktion, Sensus studieförbund och Körcentrum Väst/Kultur i Väst.

Många körer på festival i Lund

20 konserter och två högmässor ingår i årets Lund Choral Festival som äger rum 15–21 oktober. Körfestivalen öppnades på måndagen med en konsert med den nystartade kören Arte Vokalensemble, en professionell kör med inriktningen sakral västterländsk konstmusik, startad av några kyrkomusiker.

Flera av konserterna under veckan har fri entré, bland annat sju konserter i Lunds domkyrka och söndagens avslutande damkörskonsert i Allhelgonakyrkan. Bland de många medverkande körerna i festivalen finns Saxenborg Singers och Petri Sångare (båda från Malmö), Rydebäck gospel, Dalby Kammarkör och Erik Westbergs vokalensemble. Två storkörskonserter blir det också, dels en galakonsert 17 oktober i Allhelgonakyrkan där 200 sångare framför Carl Orffs Carmina Burmana, dels barnkörgalan SjungGung på Stadsteatern lördag 20 oktober. Då sjunger 400 barn tillsammans med artisten Mariette.

Lund Choral Festival arrangeras vartannat år sedan 2006 av Musik i Syd med stöd av Lunds kommun.

Den nystartade Arte Vokalensemble inledde Lund Choral Festival.

Svenska kyrkan
AMNEHÄRAD-LYRESTADS
PASTORAT

Musiker - se hit!

Amnehärad-Lyrestads pastorat är beläget i norra delen av Skara stift kring Göta Kanals utlopp i Väneren. Trakten är naturskön och ger goda möjligheter till ett rikt friluftsliv. I pastoratet finns grundskolor, i nära orter gymnasieskolor och inom tio mil högskola och universitet.

Vi söker

Kantor 100%

med huvudsaklig tjänst i Lyrestads församling som idag är en populär dop- och vigselförsamling. Under sommarhalvåret har vi en omfattande musikverksamhet med många sommargäster. Vår församling och vårt pastorat är ”litet” där det är lätt att få kontakt med och lära känna församlingsborna. Vi har idag två ”vuxenkörer” och önskar bl.a. utveckla musikverksamheten bland barn och ungdom. Som musiker i vår församling har du stora möjligheter att utveckla ”ny verksamhet” och ”nya mötesplatser”.

För mer information e-post reine.medelius@svenskakyrkan.se eller ring komminister Reine Medelius på tel. 072-5275012.

Sista ansökningsdag 16 november 2018.

Uppsala stifts kyrkosångsförbund

10 nov Kyrkosångardag för unga och vuxna, Hälsingland
Info: Mia Oldeberg-Huusko, maria.oldeberg-huusko@svenskakyrkan.se
www.sjungikyrkan.nu – Delförbund

Linköpings stifts kyrkosångsförbund

Requiem x 2, Fauré och Sköld:
27 okt Övningsdag i Vadstena
17 nov Framförande i Vadstena
Info: Stiftsmusiker Karin Wall-Källming, karin.wallkallming@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/linkopingsstift

Skara stifts kyrkosångsförbund

19–21 okt Ung Körfest Skara (anordnas av SKsf med oss som medarrangörer)
Info: Gunilla Jacobsson
Gunilla.Jacobsson@slu.se
www.skara.sjungikyrkan.nu,
www.facebook.com – Skara stifts kyrkosångsförbundet

Sjuhäradsbygdens kyrkosångsförbund

17–18 nov Ungdomskörhelg i Toarps församlingshem
Info: Peter Bengtsson, peter.bengtsson@svenskakyrkan.se
www.sjuharad.sjungikyrkan.nu

Strängnäs stifts kyrkosångsförbund

Info: Lisbeth Strand Järpehag, lisbeth.stand.jarpehag@svenskakyrkan.se
www.sjungikyrkan.nu – Delförbund
www.facebook.com – Kyrkosångsförbundet i Strängnäs stift

Västerås stifts kyrkosångsförbund

22–24 mars Jubilatedagar för vuxenkörssångare i Malung. Mässa i G-dur av F. Schubert samt Sancta Maria av W. A. Mozart
22–24 mars Flickkörfestival (12–20 år) på Stiftsgården i Rättvik, folklig sång och Mariasånger. Medverkar gör bland annat folksångerskan Sofia Sandén och sångpedagog Linnéa Brorson
6 april i Gustafs och **13 april** i Dala Järna Barnkörddag (Tjejer och killar 6–12 år), Sång i fastan; från fastlagssöndag till långfredag
4–5 okt Barnkörläger i Västerås med orgelpedagogik och orgelspel (tjejer och killar 8–13 år). Sång från advent till kyndelsmäss
5–6 okt Barnkörläger i Mora kyrka, 8–13 år, "Tillsammans i mässan – vi sjunger sånger

från jorden till himlen"
Info: Anna Kjellin, anna.kjellin@svenskakyrkan.se,
 Ulrika Jonsson, ulrika.jonsson@svenskakyrkan.se
www.vasteras.sjungikyrkan.nu

Växjö stifts kyrkosångsförbund

14 jan Nyårsmöte i Växjö
19–20 jan Körläger för killar, ledare: Joakim Olsson-Kruse, plats: Söraby
30 mars Barnkörddag med blandad repertoar, ledare Sara Karinsdotter, plats Nybro
19–20 okt 2019 Kyrkosångsfest med bl a Vivaldis Gloria, ledare: Annica Sjöstrand och Sten-Inge Petersson, plats Nässjö
Info: Inga-Lill Gustafsson, inga-lill.gustafsson@svenskakyrkan.se
www.vaxjo.sjungikyrkan.nu
www.facebook.com – Växjö stifts kyrkosångsförbund

Kyrkosångsförbundet i Lunds stift

18 nov Stiftshögtid i Lunds domkyrka
Info: Irene Jönsson, irene8jonsson@gmail.com
www.lund.sjungikyrkan.nu

Hallands kyrkosångsförbund

Info: Birgitta Eliasson, birgitta.eliasson@svenskakyrkan.se
www.halland.sjungikyrkan.nu

Göteborgs stifts norra kyrkosångsförbund

Info: Gun-Britt Marcusson, gunbrittmarcusson@hotmail.com
www.goteborgnorra.sjungikyrkan.nu

Karlstads stifts kyrkosångsförbund

Info: Marianne Gustavsson, tanthedwig@hotmail.com
www.sjungikyrkan.nu – Delförbund

Kyrkosångsförbundet i Härnösands stift

Info: Ann-Kristin Färnström, ann-kristin.farnstrom@svenskakyrkan.se
www.sjungikyrkan.nu – Delförbund

Luleå stifts södra kyrkosångsförbund

Info: Ewa Miller, ewa.maria.miller@gmail.com
www.luleasodra.sjungikyrkan.nu

Luleå stifts norra kyrkosångsförbund

30 mars Ungdomskördag i Luleå "Earth hour"
Info: ordf Siv Larsson, sivlarsson66@gmail.com
www.luleanorra.sjungikyrkan.nu
www.facebook.com – Luleå stifts norra kyrkosångsförbund

Gotlands Körförbund

Info: Anne Dungner Hjelström, anne.dungner@svenskakyrkan.se
gotlandskorforbundet.se

Stockholms stifts kyrkosångsförbund

Info: Stefan Själänder, Stefan.Sjalander@svenskakyrkan.se
www.stockholm.sjungikyrkan.nu
www.facebook.com – Stockholms stifts kyrkosångsförbund

Svenska kyrkans gosskörförening

Info: Margareta Raab, styrelsen@gosskor.se
www.gosskor.se – www.facebook.com – Svenska kyrkans gosskörförening

Laurentius Petri Sällskapet för svenskt gudstjänstliv

24–25 maj Gregorianskt dygn i Vadstena
Info: Mattias Lindström, mattias@lindstrom.be
www.sjungikyrkan.nu – Delförbund

Svenska Schützsällskapet

7–9 dec Schütz helg i Skummeslöv i närheten av Laholm. Huvudnummer: Schütz Juloratorium. Aapo Häkkinen leder repetitioner och konsert tillsammans med Helsingfors Barockorkester.
Info: Ann-Cristine Lundquist, anncristine.lundquist@gmail.com
www.svenskaschuetz.se

Psalto – Kristna Dansgemenskapen i Sverige

26–28 okt Riksmöte i Huskvarna. Tema Vive la danse, med gästlärare från Frankrike
Info: Gunnel-Maria Palmqvist, gunnelmariapalmqvist@gmail.com
www.psalto.se

Kyrkosångens Vänner i Göteborgs stift

Info: Rolf-Åke Fält, rolf-ake.falt@svenskakyrkan.se
www.sjungikyrkan.nu – Delförbund

Sjung i kyrkan

SVERIGES KYRKOSÅNGSFÖRBUND

Sveriges Kyrkosångsförbund
www.sjungikyrkan.nu
www.facebook.com/SverigesKyrkosangsforbund

Redaktör och projektledare
 Marita Sköldberg, 070-212 21 66
info@sjungikyrkan.nu

Förbundskamrer
 Sofia Lindström, 072-727 12 12
ekonomi@sjungikyrkan.nu

Nationell körpedagog
 Birgitta Rosenquist Brorson, 070-651 41 88
brb@sjungikyrkan.nu

Förbundsordförande
 Jan-Olof Johansson
jano.johans@gmail.com

Styrelseordförande
 Peter Lundborg, 070-644 68 87
peter.lundborg@svenskakyrkan.se

Bankgironummer
 880-0617

Organisationsnummer
 873201-0569

Välkommen

på offentliga konserter och gudstjänster

Skara domkyrka 19–21 oktober

Fredag kl 14: Inledningsgudstjänst

kl 20: Konsert med Nationella Ungdomskören

Lördag kl 18: Festivalkonsert med hela kören

Söndag kl 11: Högmässa med hela kören

Sjung i kyrkan
 UNG KÖRFEST SKARA 2018

Sjung i kyrkan
 VINTERMÖTE I SIGTUNA 2019
 7–9 januari

Gudstjänster

Seminarier

Sång

Samtal

Medverkande:

Esbjörn Hagberg, Annika Borg, Per Harling, Maria Löfberg, Marie-Louise Beckman, Kyrkokören i Tensta och Lena

Kursavgift: 1500 kr (rabatt för arbetslag)

Kost och logi: 2900 kr del i dubbelrum 3400 kr enkelrum

Sista anmälningdag: 22 november på www.sjungikyrkan.nu

Funktionärskonferens

2018 års funktionärskonferens äger rum i Norrköping **16–17 november**. Till konferensen har funktionärer i Sveriges Kyrkosångsförbunds alla delförbund inbjudits. Andra som vill vara med en stund i gemenskapen är välkomna på vesper i Hedvigs kyrka fredag **16 november kl 19**.

Ungdomskörfestivalen 2019 i Åhus

Nästa vår kommer Ungdomskörfestivalen (från 14 år) att arrangeras i Skåne. Åhus församling blir värd för festivalen som äger rum **10–12 maj**.

Ny liturgikkurs i Solesmes

11–16 september 2019 blir det en ny kurs i liturgi i benediktinerklostret Abbaye Saint Pierre-de-Solesmes ca 17 mil sydväst om Paris. Läs mer om kursen på www.sjungikyrkan.nu.

Studenterbidande! Kyrkosångsförbundet står för hela kurskostnaden (inte resekostnaderna) för två teologistuderande och två studerande vid någon av musikhögskolorna

i landet. Ange om du är teologi- eller musikstuderande i din anmälan!

Sista anmälningdag är 19 april 2019, men det är först till kvarn som gäller.

Välkommen på körfestivaler framöver

19–20 oktober 2019: Riksfest för unga röster (från 9 år) i Åmål

22–24 maj 2020: Ungdomskörfestival (från 14 år) i Umeå

17–18 oktober 2020: Riksfest för unga röster i Linköping

14–16 maj 2021: Riksfest för vuxna i Halmstad

18–20 juni 2021: Riksfest för vuxna i Umeå

25–29 maj 2022: Nordisk kyrkosångsfest i Visby

Nyhet

från Sveriges Kyrkosångsförbund

Slipsklämma i förgylld mässing
Etui medföljer

200 kr/st
 – frakt tillkommer

Beställ på bestallning@sjungikyrkan.nu

Dagboken kyrkoåret 2018-2019

En glädjefylld årgång som sprudlar av musik!

För alla i kyrkokören!

Artiklar om bl a Bach, musiken i Bibeln, körsången, Hildegard av Bingen, musiken på Jesu tid, Anders Frostenson, våra psalmer, musiken som läkande kraft.

Författarna

Per Harling, Gillis Simonsson, Mattias Lundberg, Viveca Servatius, Stefan Therstam, Ann Mari Vilgats, Anders Brogren, Ragnar Håkanson, Jan-Olof Johansson, Karin Nelson, Karin Frostenson och Lena Wohlfeil.

Vad musiken ger och gör...

Janne Schaffer, Barbara Hendricks, Christer Sjögren, Irma Schultz, Isabella Lundgren, Karin Rehnqvist, Anna Phil, Karin Johansson, Vassilis Bolonassos, Ingamay Hörnberg, Bengt Tribukait, Karl-Henrik Larsson och Niklas Willén.

Musik Maestro

Tänkvärda musikkitat på årets alla 64 kyrkdagar.

Musik för själen

Lyssningsförslag på tidig musik för varje kyrkhelg av Vassilis Bolonassos.

Dagboken ges nu ut på *Dagboken förlag* och därför kan priset sänkas så att den kan införskaffas till det **förmånliga priset 135 kr/st** (tidigare 169 kr/st).

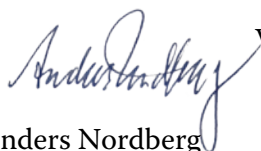
Som alltid innehåller Dagboken kyrkliga symboler och förklaringar till varje kyrkhelg, detaljerade liturgiska rekommendationer för kyrkorummets utsmyckning, årets läsningar, psalmförslag för varje kyrkhelg, en kyrklig ordlista och de tänkvärda betraktelserna "Dagens livsgnista". En nyhet är Sven Hillerts "Kyrkvårdens välkomstbön" som kan läsas vid varje söndags gudstjänst.

Självklart står vårt miljöengagemang i fokus! Vi vill inspirera och uppmuntra Dagbokens läsare till ett ekologiskt och hållbart handlande. Dagboken trycks i Sverige på Svanenmärkt papper!

Samarbetet fortsätter med **sensus** som tagit fram ett inspirerande studiematerial och en komplett handledning för sju bordssamtal på temat *Den gudomliga musiken*. Studiematerialet är placerat i slutet av Dagboken och utgår från texterna av årets författare.

Beställ i webbutiken på Dagbokens hemsida: dagbokenforlag.se

E-posta er beställning: dagboken@telia.com För mer information ring 070-334 51 38.

Anders Nordberg
ordförande i Svenska kyrkans lekmanaförbund

Varmaste hälsningar

Göran Lomaeus
redaktör för Dagboken

Tema: Den gudomliga musiken!